

Németországban kritikusan fogadták az EU 2021. július 1-jén hatályba léptetett előírását az egyszeri használatra szánt műanyag termékek fokozatos betiltásáról

2021-július 1-jén életbe lépett az EU legújabb direktívája, amelynek alapján 2030-ig fokozatosan be akarják tiltani az egyszeri használatra szánt műanyag termékeket a piacon, és helyettük környezetkímélőbbnek tartott eszközöket kívánnak bevezetni. A tilalom elsősorban a csomagolóipart érinti. Ezzel elsősorban az vizekben és a természetben egyre erősebben felhalmozódó hulladék mennyiségét kívánnák csökkenteni. A németországi csomagolóipar és a hulladékhasznosítók egyetértenek a kitűzött céllal, de erősen kritizálják a direktívában megfogalmazott előírásokat. A papíripar is tiltakozik.

Tárgyszavak: műanyag hulladék; egyutas műanyag termékek; papíripar; műanyag adó; EU Direktíva; ellenvélemények.

Az EU 2021. július 1-jén hatályba lépett, ill. 2030-ig várható előírásait az egyszeri használatra szánt műanyagok alkalmazásának visszaszorításáról a Műanyagipari Szemle előző, 2021. 4. számában ismertettük, és ugyanitt mutattuk be azt is, hogy hogyan készültek fel az EU tagállamai az új előírások befogadására és megvalósítására. Az új Direktíva kicsit nehezen született meg. Eredetileg 2020 júliusára ígérték közzétételét, de a heves viták miatt ez egy évet csúszott.

A megjelent irányelvek (németül EU-Einweg-Kunststoff-Richtlinie; angolul SUPD, Single-Used-Plastics-Directive) újabb vitákat váltottak ki. A németországi Műanyag-csomagoló Ipari Szövetsége (IK, Industrievereinigung Kunststoffverpackungen) egyik vezetője két műanyagipari szaklapban, a Kunststoffe-ban és a Plastarbeiter-ben is megjelentette kifogásait. De tiltakozott egy nagy hulladékgyűjtő és -kezelő németországi cég, a EUWID Recycling und Entsorgung is, amely a műanyag hulladékon, fán, ócskavason és más fémeken, papíron, textíliákon és más hulladék gyűjtésén kívül települési szemétygyűjtést is végez. A papíripar képviselői szerint az EB túllépte hatáskörét.

Az IK kifogásai

Az IK véleménye szerint az EU Bizottság (EB) által kibocsátott irányelvek alapján nem lehet egyértelműen meghatározni, hogy pontosan milyen termékek esnek a Direktíva hatálya alá. Emiatt a gyakorlat számára nem segítséget jelent, hanem inkább bonyolultabbá teszi a termékek helyettesítését.

Szemére veti az EB-nek, hogy az alkalmazási területekről lezajló éles viták az egyéves késés alatt túlkomplikálták az előírásokat. Az IK szerint az elhúzódozó megjelentetés miatt számos vállalat nincs abban a helyzetben, hogy a július 1-jén életbe léptetett előírásokat be tudja tartani. Az ezért kilátásba helyezett büntetéseket 2022 januárja előtt nem volna szabad foganatosítani.

Az IK-nak a tartalom ellen is vannak kifogásai. Az EB ugyanis kilátásba helyezte, hogy a vállalatok, a társországok, a végrehajtó hatóságok gyakorlati segítséget fognak kapni az irányelvek megvalósításához. Ezzel szemben az előírások alkalmazási területei túlterjednek az érvényben lévő törvényeken, különösen az élelmiszerek csomagolására vonatkozó törvényi előírásokon. Az EB Direktíva szerint eredetileg ez kifejezetten csak az olyan csomagolásokra vonatkozott volna, amelyeket mennyiségük és méreteik alapján – különösen, ha csak egy adagot tartalmaznak – könnyedén el lehet dobni. Az IK legnagyobb sajnálatára azonban az eltérő ideológiai vélemények hevében a műanyag csomagolásokról szóló viták csatamezővé váltak, és a vállalatokat kenyér helyett kövekkel bombázták. Emiatt nem világos, hogy pl. az elvitelre szánt ételeket végül is hogyan kell becsomagolni. Ezek a vállalatok egyértelmű és világos eligazításra várnak.

Az EB irányelveinek eredeti célja a szemét mennyiségének csökkentése volt. A sok vita alapján az EB elfogadta, hogy más szempontokat is figyelembe kell venni. Ezért az élelmiszerek csomagolására vonatkozó méretek határértékeit feladta, mert a palackok 3 literes határértéke mellett ezeknek már semmi értelme nem volt. Ezzel a döntéssel az irányelvek alkalmazási területe jelentősen kibővült, és az EB átlépte kompetenciáinak határát.

Az IK azt is nehezményezi, hogy az irányelvekben megkülönböztetik a flexibilis és a merev falú élelmiszer-csomagoló eszközöket, bár mindkettő a szemétbe kerül, és hasonló módon kell őket kezelni. Hiányolja továbbá az IK, hogy az élelmiszer-csomagolásban alkalmazott, többadagos ún. multicsomagolásokkal a Direktíva nem foglalkozik.

Brüsszelnek ezek a nem világos előírásai az EU tagországainak nemzeti szabályaiból összeállított rongyszőnyeget vagy foltokból összevarrt terítőt eredményezhet. Az IK ezért más érdekeltekkel együtt megpróbál egy saját, egyértelmű segédanyagot kidolgozni a műanyag-hulladék mennyiségét csökkentő csomagolásváltás érdekében.

Az EUWID Recycling und Ersorgung véleménye

Az EUWID elsősorban azt kifogásolja, hogy míg a cellulózból, a papírból és a kartonból készített csomagolóeszközökre nem vonatkozik az EB új Direktívája, ezért alkalmazásukat nem korlátozza, de csak akkor, ha felületüket nem vonják be műanyag-réteggel.

Ez érzékenyen érinti az olyan kartondobozokat, amelyekben italokat és tejet forgalmaznak. Ezeket ugyanis vékony műanyag réteggel társítják. A Direktíva emellett a folyadékok csomagolóeszközeitől azt is elvárja, hogy zárókupakjuk visszagyűjtésükig tartósan összeépüljön a dobozzal, ami jelentősen megváltoztatná a gyártási technológiát.

A bevonatos papírtermékeket kivételképpen eredetileg nem akarták a korlátozandó csomagolóeszközök közé sorolni, de az EU parlamentjének és néhány tagországnak a kérésére ezt a részt törölték. Az alkalmazás korlátozását szorgalmazók arra hivatkoztak, hogy az irányelvek fő célja a hulladékmennyiség csökkentése és az újrafeldolgozás megkönnyítése, azaz a körkörös gazdaság megvalósítása.

A Papírral Csomagolók Európai Szövetsége (EPPA, European Paper Packaging Alliance) ugyancsak kifejezte aggodalmait. Véleményük szerint az EB egyszer használható műanyag termékekre vonatkozó irányelveivel erősen túllépte illetőségi körét. Ezek egyáltalán nem illenek bele az egyutas műanyag termékekről szóló előírásokba, és fatális jogi hibák jellemzik őket.

Összeállította: Pál Károlyné

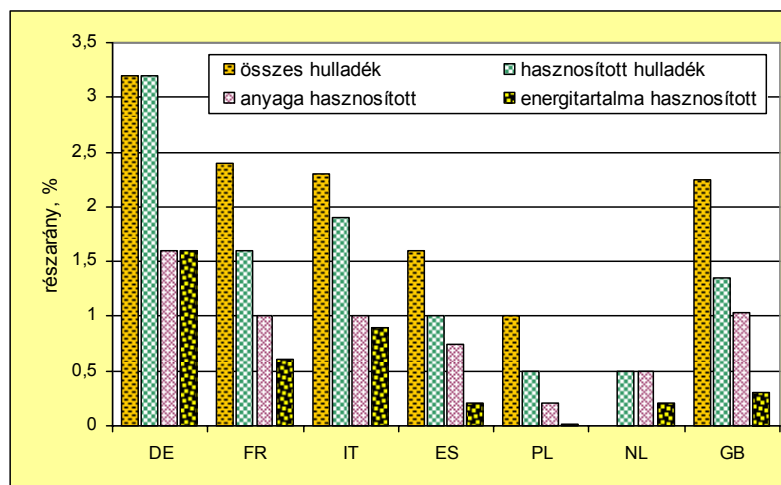
EU-Einweg-Kunststoff-Richtlinie. IK kritisiert Leitlinien der EU-Kommission = Kunststoffe, News, 2021. 06. 4. <https://www.kunststoffe.de/a/news/ik-kritisiert-leitlinien-der-eu-kommission-328113>

Start verstolpert: IK kritisiert EU-Kommission bezüglich Einweg-Kunststoff-Richtlinie = Plastverarbeiter, 2021. 05. 31. = <https://www.plastverarbeiter.de/112593/start-verstolpert-ik-kritisiert-eu-kommission-bezueglich-einweg-kunststoff-richtlinie/>

Beschichtete Papierprodukte sollen unter die Einwegkunststoff-Richtlinie fallen = E-Paper-EUWID Recycling und Entsorgung, 2021. 08. 06. <https://www.euwid-recycling.de/-news/-wirtschaft/einzelansicht/Artikel/beschichtete-papierverpackungen-sollen-unter-die-einweg-kunststoff-richtlinie-fallen.html>

Lesz-e műanyagadó az EU-ban?

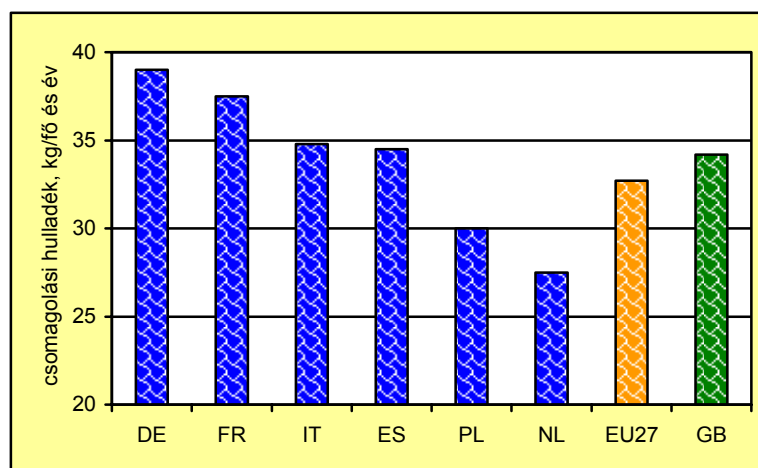
Az olaszok nem csak az európai futballbajnokságon voltak elég sikeresek, de a műanyagok megadóztatásában is ők az elsők: 2022. január 1. után minden olyan primer műanyag után, amelyből egyszer használható terméket gyártanak, kilogrammonként 0,45 EUR adót kell fizetni. Az adót annak a vállalatnak kell megfizetnie, amely ilyen csomagolóeszközt forgalomba hoz. A többletköltségeket előbb-utóbb ráruházzák a termékekre, így azokat végül is a fogyasztókra hárítják. Spanyolország is kacérkodik egy ilyen illeték bevezetésével. A műanyagadó hivatalos célja a csomagolási hulladék csökkentése és a műanyagok újrafelhasználásának növelése. Hogy ez a számítás megvalósul-e, és az adóztatás valóban eléri célját, a jövő titka.

Az EU néhány tagországában 2017-ben összegyűjtött csomagolási műanyag hulladék és a hulladék hasznosításának aránya, tovább az anyagának vagy energiataralmának visszanyerésével hasznosított hulladék aránya.
(A nagy-britanniai adatok összehasonlításra szolgálnak.)

Nem vitatható, hogy a német műanyagipar aggódik az EU szerint jövőre bevezetendő műanyagadó miatt. Számos vállalat meg van győződve arról, hogy előbb-utóbb ez elkerülhetetlen. A német kormány az erre vonatkozó kérdések elől igyekszik kitérni. A kormány már vitázik a „lehetséges intézkedésekről”, és arról, hogy az EU által szorgalmazott európai zöld megállapodást (*Green Deal*) hogyan lehetne a nemzeti államok szintjén megvalósítani. A német kormány szerint még számos jogi, gyakorlati és technikai kérdésre kell választ kapni, hogy végül jó döntést lehessen hozni. Egy újságíró kérdésére, hogy van-e határideje a viták lezárásának és hogy a döntésre lehet-e számítani még a szeptemberi parlamenti választások előtt, egy határozott „nem” volt.

Az EU ismételten arra törekszik, hogy a „műanyagadót” tiszta pénzforrásként egy határozott célra, az EU háztartásának finanszírozására fordítsa. A bevételek között ezt nem tekintik „adó”-nak vagy „illeték”-nek, hanem saját eszköznek, azaz a tagállamok kötelező befizetéseinek az EU közös kasszájába. Ezek a saját eszközök – mondják Brüsszelben – szorosan összefügnének az EU politikai prioritásaival. „Elvárnák”, hogy a tagállamok a csomagolási hulladék csökkentésével és az EU műanyagokra vonatkozó stratégiájának átvételével támogassák az európai körforgalmú gazdaság megvalósítását. Hogy az egyes tagállamok valóban elfogadják a „műanyagadót”, és ennek érdekében megfelelő nemzeti adókat szednek-e be, nem tartozik az EU hatáskörébe.

Az EU néhány tagországában 2017-ben egy főre évente jutó csomagolási műanyag hulladék az EU átlagával és a nagy-britanniai adattal összehasonlítva

Akár „adó”-nak, akár „saját eszköz”-nek tekintik, az EU műanyagok után beszedett illeték révén nagyon jelentős bevételre számít. Az első becslések szerint a tagországok befizetései riasztó összeggel, évi 6-8 milliárd EUR-ral nőnének, ebből az összegből Németországra 1,37 milliárd EUR jutna. Ezt az összeget a vissza nem forgatott műanyag csomagolási hulladék alapján számítják ki. A számításokat az Eurostat adatai alapján végzik el. (Az Eurostat az Európai Bizottság egyik főigazgatósága, amelynek székhelye Luxembourgban van. Fő célja megfelelő statisztikai információk biztosítása az Európai Unió intézményeinek, valamint a statisztikai módszerek harmonizációja a tagállamok, az EFTA-országok és a tagjelöltek között.) Ennek adatai szerint Németországban 2018-ban összesen 3,235 millió műanyag csoma-

golási hulladék képződött, ebből 1,52 millió tonnát forgattak vissza a gyártásba. A vissza nem forgatott mennyiség tehát 1,71 millió tonna volt. A tagállamoknak minden vissza nem forgatott tonna után 800 EUR-t kellene az EU-nak befizetni. Így Németországnak – summa summarum – 1,37 milliárd EUR-t évente.

Az IK elnöke (IK, Industrievereinigung Kunststoffverpackungen, a műanyag csomagolóeszközök németországi gyártóinak szövetsége) nem gondolja, hogy ezt az összeget belátható időn belül „műanyagadó”-ként a gazdaságra terhelnék. A környezetvédelmi miniszter-asszonnyal a vele folytatott tárgyaláskor azt állította, hogy nem ebbe az irányba szeretnének haladni, és a közeledő parlamenti választásuk után sem kell emiatt aggódni. A „zöldek” választási programjában sem szerepel ez a téma.

További kérdés, hogy mikor számít a csomagolási hulladék újrafeldolgozottnak, és mikor nem. Erről a brüsszeli hivatalnokok az EU Bizottság 2019. június 7-én kiadott 2009/1004 számú végrehajtási döntésében tették közzé ötletrohamaik eredményét. Eszerint nem a „zöld pontokon” megjelenő visszagyűjtött hulladék, pl. a bálákba sajtolt műanyag alapján, hanem a valóban extruderekbe került mennyiség alapján számítanak ki a visszaforgatott hulladék mennyiségét. Ez a gyakorlatban azt jelentené, hogy a vissza nem forgatott hulladék mennyisége a korábbi adatokkal szemben 25%-kal növekedne.

P.G.

18.06.2021 KI [247883-0]